

РЕЦЕНЗИЯ

на дисертационен труд за получаване на образователната и научната степен
„Доктор“,

Професионално направление 7.4. Обществено здраве (Логопедия)

Автор на дисертационния труд: Росица Антониева Стоилова
докторант към катедра „Логопедия“

Факултет „Обществено здраве, здравни грижи и спорт“, ЮЗУ „Неофит Рилски“

Тема на дисертационния труд
„НАУЧНО-БАЗИРАНО ИЗМЕРВАНЕ НА РЕЗУЛТАТИ ОТ ПРОВЕДЕНО
ЛОГОПЕДИЧНО ВЪЗДЕЙСТВИЕ ПРИ ЗАЕКВАНЕ“

Рецензент: доц. д-р Екатерина Тодорова

Нов български университет

Департамент: Здравеопазване и социална работа

Професионално направление: 7.4. Обществено здраве

Рецензията е изготвена в съответствие с изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за неговото приложение и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в ЮЗУ „Неофит Рилски“.

Рецензирането на материалите е съгласно заповед на Ректора на ЮЗУ „Неофит Рилски“ за назначаване на научно жури, №461/ 24.02.2020 г.

Росица Стоилова е представила всички необходими документи, изисквани за процедурата за защитата на дисертация.

1. Обобщени данни за научната продукция и дейността на докторанта

Росица Стоилова завършва бакалавърското си образование по логопедия през 2012 г. в ЮЗУ „Н. Рилски“, гр. Благоевград. През 2014 г. придобива магистърска степен по логопедия в същия университет, специалност „Логопедичен мениджмънт при гласови и плавностни нарушения“. От 2015 г. е редовен докторант в докторска програма „Логопедия“, Югозападния университет „Н. Рилски“, гр. Благоевград. От същата година работи като асистент в Катедрата по Логопедия. Като асистент в ЮЗУ провежда семинарни занятия и практически упражнения на студенти по логопедия и социални дейности.

Представеният за рецензиране дисертационен труд е структуриран в три основни глави, придружени от увод, изводи от проведеното научно изследване, обобщение на получените резултати, препоръки и библиография. Допълнително са представени пет приложения.

Научноизследователската дейност на докторантката включва три публикации по темата на дисертационния труд, две от които са следствие от участие в международен научен форум и една в рецензирано и реферирано научно списание.

Без да преразказвам съдържанието на дисертационния труд, ще поставя някои акценти, които според мен са важни.

2. Значимост на изследвания проблем в научно и научно-приложно отношение

За мен извън съмнение е актуалността на проблема и неговата приложна значимост, както по отношение на измерването на ефективността на логопедичната интервенция при нарушения на плавноста на говора, така и във връзка с повишаване на подготовката за клинична работа на студенти от бакалавърската и магистърската програма по „Логопедия“ в ЮЗУ, гр. Благоевград. Дисертационният труд предлага адаптирана за български условия програма за терапия на заекване, която се основава на клиничен модел за удължена реч – The La Trobe University Intensive Program of Prolonged Speech, разработена в La Trobe University, Melbourne, Victoria, Australia. Друго качество на дисертацията е успешния според мен опит да се отговори на изискванията за ефективност на университетското образование по логопедия, в частта подготовка за работа със заекващи лица, наложени от Международната асоциация по логопедия и фониатрия (IALP) и на Постоянният комитет за връзка на европейските логопеди (CPLOL).

3. Цели и задачи

Във връзка с формулираните изследователски въпроси за оценка на ефективността на приложената Адаптирана програма за терапия на заекване, основана на клиничен модел за удължена реч, докторант Стоилова конкретизира напълно съответни хипотези, методи и процедури за изследване. Целта и задачите са поставени ясно и конкретно. Поставените въпроси са съдържателни и напълно отговарят на целта на научното изследване.

4. Степен на познаване на състоянието на проблема и съответствие на използваната литература

Докторант Росица Стоилова познава отлично както съвременното състояние на проблемите, разглеждани в областта на заекването, така и хронологичното развитие на разбиранията за нарушенията в тази област. Представената класификация на Shapiro от 2011 г. за описателни, обяснителни и комбинирани определения за състоянието е подложена на пространен, качествен и критичен анализ. Избраният теоретичен модел за дефиниране на заекването е в полза на въведената от СЗО през 2001 г. Международна класификация на функционирането, уврежданията и здравето – ICF, и съответното ѝ допълнено издание от 2007 г. (ICF – CY). Отделен раздел от теоретичната рамка представя и анализира популярни и надеждни методи за логопедична диагностика и интервенция в областта на заекването. Специално място е отделено за представянето на същността на т. нар. практики, основани на доказателства.

5. Коректност при цитирането на представителен брой автори

Цитирани са сериозен брой научни източници – 182, от които 11 на кирилица и 171 на латиница. Източниците обхващат голям диапазон на публикуване: най-старият е от 1973 г., а в по-голямата си част обхващат периода от 2000 г. до 2018 г. Широкият диапазон от цитирани публикации е напълно оправдан. Освен съвременното състояние на

разглеждания проблем, е направен преглед и на неговия класически произход. Цитирането е коректно. Обхванати са най-значимите автори в областите, свързани с темата на дисертацията.

6. Наличие на обоснован и разработен теоретичен модел на изследването

Разработените теоретични модели за: (1) оценка на ефективността от проведената логопедична интервенция; (2) оценка на функционирането и качеството на живот на изследваните възрастни лица със заекване; (3) оценка на удовлетвореността от проведената интензивна терапия от студенти-магистри; представляват сложна, но оригинална и прецизно разработена структура, основана на задълбочен анализ и подбор на практики основани на доказателства, от една страна, и стандарти за повишаване на качеството на академична подготовка на студентите, от друга.

7. Съответствие на избраната методология и методика на изследване с поставената цел и задачи на дисертационния труд

Проведеното измерване използва адекватна на методологията методика за изследване. Приложен е сериен дизайн за многократна оценка, който позволява измерването на плавноостта на говора преди, по време на и след проведената логопедична интервенция, който е напълно адекватен на поставените цел и задачи. Достоверността на получените резултати от проведената интензивна терапия е подсигурана от супервизирането ѝ от научния ръководител проф. Георгиева и от един от авторите на програмата проф. Блок. Прави добро впечатление използването на индивидуален клиничен подход, при който 11 студенти и докторант Стоилова провеждат интензивна програма за въздействие с 12 заекващи пациенти. Статистическите методи, приложени към данните са коректни като показват значими разлики в параметрите на плавноостта на говора: (1) „естественост на речта“ и (2) процент срички със заекване. Получените резултати са убедителни и подробно представени. Количествените стойности са онагледени с таблици и графики, което улеснява тяхното възприемане. Качественият анализ е изключително прецизен и информативен. Резултатите са интерпретирани правилно, като категорично демонстрират ефективността на приложената програма за логопедично въздействие с отложен ефект след 11, 18 и 36 месеца. Съвсем естествено, като резултат от това са установени – удовлетвореност от проведената интервенция и промени в качеството на живот при лицата със заекване. С най-висок ефект върху емоционалното, поведенческото и социалното функциониране според мен, са установените разлики по отношение на – развитие на положителна нагласа към собствения говор, познаване на състоянието заекване и неговите симптоми, снемане на напрежението при участие в устни вербални комуникативни ситуации, промяна в нагласите за социална интеракция.

В заключение на тази част искам още веднъж да подчертая прецизността и коректността, с която са представени получените резултати. Това ми дава основание да преценя, че Росица Стоилова е коректен и етичен в научно отношение изследовател. Същото се отнася и до потвърждаване/отхвърляне на части от хипотезите.

В тази връзка имам следния въпрос към докторантката:

- Каква е причината при формулирането на изследователските хипотези да бъдат представени не само изследователските предположения, но и съответните им

статистически, нулеви хипотези? Експерименталната хипотеза е първоначално формулирано предположение, което статистическите методи за анализ на данни могат да потвърдят или отхвърлят, чрез използването на нулева или наречена още работна хипотеза (H_0). В този смисъл издигаме изследователска или експериментална хипотеза, а нулевата такава е само статистически метод, който проверява дали направеното предположение е вярно или не.

Вторият ми въпрос е свързан с получените резултати от проведената интензивна терапия, основана на удължената реч.

- Смята ли докторант Стоилова, че установената безспорна ефективност на проведената интензивна програма за терапия на заекване, основаваща се клиничен модел за удължена реч е в корелация с добри практики за работа със заекващи в традициите на българската логопедична школа?

8. Наличие на собствен принос при събирането и анализирането на емпиричните данни

Всички изследвания и други, приложени методи, са проведени лично от докторантката под ръководството на научния ѝ ръководител. Тук е момента да поздравя докторант Росица Стоилова и проф. д-р Добринка Георгиева за чудесно свършената работа в емпиричната част на дисертацията.

Описание на приносите

Приемам изцяло формулираните от докторантката приносни моменти, които в дисертацията са отделени в текстуален раздел: Оригиналеност на труда.

Бих искала да поставя акцент върху следните от тях:

- Оригиналеност на изследването, чрез адаптиране и приложение на практика, базирана на доказателства при работа с възрастни пациенти със заекване и подобряване на параметрите на плавноста на говора.
- Постигане на висока ефективност, следствие от проведената интензивна терапия, установена до 3 години след реализирането ѝ.
- Създаване на адаптирана за български условия програма, предназначена за студенти магистри от специалност „Логопедия“, които да провеждат клинична практика самостоятелно в рамките на своето обучение.
- Публикуване на получени резултати от прилагане на Програма за терапия на заекване, основана на модел за удължена реч, адаптирана за лица със заекване, носители на българския език.

Още веднъж бих искала да отбележа, че дисертационният труд на Росица Стоилова се отличава с актуалност на темата, иновативност на изследователските процедури и приложна стойност на получените резултати.

Заклучение

Докторант Росица Антониева Стоилова представя сериозно разработен теоретико-приложен дисертационен труд с изводи, подкрепени от резултатите на прецизно проведени изследвания.

Авторефератът пресъздава точно съдържанието на дисертацията с приносите в нея. Докторантът има необходимите публикации и участия в научни форуми по темата, които се изискват. За мен без съмнение трудът удовлетворява високите изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Р. България, Правилникът за неговото прилагане и съответния Правилник на ЮЗУ, гр. Благоевград за исканата степен.

Затова предлагам на уважаемите колеги от научното жури да присъдим образователната и научна степен „Доктор“, в професионално направление 7.4. Обществено здраве (Логопедия) на Росица Антониева Стоилова за дисертацията ѝ на тема „НАУЧНО-БАЗИРАНО ИЗМЕРВАНЕ НА РЕЗУЛТАТИ ОТ ПРОВЕДЕНО ЛОГОПЕДИЧНО ВЪЗДЕЙСТВИЕ ПРИ ЗАЕКВАНЕ“.

12. 04. 2020 г.

Рецензент:

доц. д-р Екатерина Тодорова

REVIEW

on:

a dissertation for obtaining a PhD degree

Professional Field 7.4 "Public Health" (Logopedics)

Dissertation's author: Rositsa Antonieva Stoilova
Doctoral student at the Department of Logopedics
Faculty of Public Health, Healthcare and Sports

Dissertation Title:

Research-Based Measuring of the Stuttering Treatment Outcomes

Reviewer: Assoc. Prof. Ekaterina Todorova, PhD

New Bulgarian University

Department: Healthcare and Social Work

Professional Field 7.4: Public Health

The review was prepared following the requirements of the Act for the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria, the Regulations for the Implementation of the Act and with the Internal rules for the conditions and procedures for acquiring and holding academic degrees and positions of South-West University "Neofit Rilski" (SWU).

The review of the materials is by an order of the Rector of SWU "Neofit Rilski" for the appointment of a scientific jury, № 461/02.24.2020.

Rositsa Stoilova has submitted all necessary documents required for the defence procedure.

1. Summary of the scientific production and activity of the doctoral student

Rositsa Stoilova completed her Bachelor's Degree in Logopedics in 2012 at South-West University "Neofit Rilski", Blagoevgrad. In 2014 she obtained a Master's Degree in Logopedics from the same university, majoring in Logopedic Management of Voice and Fluency Disorders. Since 2015 she is a full-time doctoral student at the doctoral program of "Logopedics" at SWU. She has been working as an assistant professor at the Department of Speech Therapy since 2015. She conducts seminars and practical exercises for students in the programs of "Logopedics" and "Social Work".

The dissertation submitted for review is structured in three main chapters, accompanied by an introduction, conclusions from the research, a summary of the obtained results, recommendations and reference list. Also, five appendices are presented.

The doctoral student's research activities include three publications on the dissertation, two of which are presented at international scientific forums and one in an impact factor peer-reviewed journal.

Without recounting the content of the dissertation, I will put some emphases that I think are important.

2. Significance of the research in terms of science and applied science

I reckon that the research is current, immediate and relevant to the problem, both in terms of measuring the effectiveness of the speech therapy in fluency disorders and in enhancing the preparation for clinical work of undergraduate and graduate students from the program of “Logopedics” at SWU.

The dissertation work offers an adapted Bulgarian version of a stuttering therapy program based on the clinical model of the prolonged speech - The La Trobe University Intensive Program of Prolonged Speech, developed at La Trobe University, Melbourne, Victoria, Australia. Another quality of the dissertation is the successful attempt, in my viewpoint, to meet the requirements for the effectiveness of university education in logopedics, in particular the preparation for working with people who stutter imposed by the International Association of Logopedics and Phoniatrics (IALP) and Standing Liaison Committee Of E.U. Speech And Language Therapists And Logopedists (CPLOL).

3. Objectives and tasks

Concerning the formulated research questions for evaluating the effectiveness of the implemented Adapted Stuttering Therapy Program, based on the clinical model of the prolonged-speech, the doctoral student elaborates fully relevant hypotheses, methods and procedures for this study. The objectives and tasks are set out clearly and specifically. The posed questions are meaningful and fully consistent with the purpose of the research.

4. Degree of knowledge of the status of the problem and relevance of the literature

The doctoral student has excellent knowledge of both the current state of stuttering and also their chronological development. Shapiro's classification from 2011 of descriptive, explanatory and combined definitions of stuttering has been subjected to extensive, qualitative and critical analysis. The theoretical model, which is chosen to define stuttering, is in favour of the World Health Organization's International Classification of Functioning, Disability and Health – more commonly known as ICF, introduced in 2001, and its edition from 2007 (ICF - CY).

A separate section of the theoretical framework presents and analyzes popular and reliable methods for logopedic diagnosis and stuttering therapy. A special place is dedicated to the representation of the so-called evidence-based practices.

5. Accuracy in citing a representative number of authors

A serious number of scientific sources have been cited - 182, of which 11 are in Cyrillic and 171 are in English. The sources cover a wide range of publications: the oldest one is from 1973 and most of the cited publications cover the period 2000 – 2018. The wide range of cited publications is fully justified. Apart from the current state of the problem, also a review of its classical origin is investigated. The citation process is correct. The most important authors in the fields related to the topic of the dissertation are covered.

6. Availability of a valid and developed theoretical model of the study

Theoretical models are developed for: (1) evaluation of the effectiveness of the logopedic therapy; (2) assessment of the functionality and the quality of life of adults who stutter; (3) assessment of the satisfaction with the intensive therapy provided by the graduate students; they are a complex but original and precisely developed structure based on a thorough analysis and selection of evidence-based practices on the one hand and standards for improving the quality of students' academic preparation on the other.

7. Compliance with the chosen methodology and with the research methods for the purposes and the tasks of the dissertation

The measurement techniques are adequate and appropriate to the methodology of dissertation methodology. Multiple assessment series are implemented to evaluate the speech fluency before, during and after the speech therapy, which is fully adequate to the goals and the objectives.

The reliability of the results, which were obtained from the intensive therapy, is secured by the supervision of the scientific adviser Prof. Georgieva and by one of the authors of the program - Prof. Block. What makes a good impression is the use of an individual clinical approach, in which 11 students and the doctoral student herself conduct an intensive program with 12 people who stutter.

The applied data statistical methods are correct. They show significant differences in the parameters of the speech fluency: (1) speech naturalness and (2) percentage of the stuttered syllables. The obtained results are convincing and presented in detail. The quantitative values are illustrated with tables and graphs, which facilitates their understanding. The qualitative analysis is extremely accurate and informative.

The results are interpreted correctly, clearly demonstrating the effectiveness of the intensive therapy with delayed effect after 11, 18 and 36 months. Naturally, as a result, satisfaction with the therapy and changes in the quality of life of the people who stutter were found. With the highest effect on the emotional, the behavioural and the social functioning, in my opinion, there are differences in terms of - the development of a positive attitude towards one's speech, knowledge on stuttering and

its symptoms, stress reduction when participating in verbal communication situations, change in attitudes for social interaction.

In conclusion of this section, I would like to emphasize once again the precision and correctness with which the obtained results are presented. This gives me a reason to believe that Rositsa Stoilova is a scientifically correct and ethical researcher. The same applies to confirm/rejecting parts of the hypotheses.

In this regard, I would like to address the following question to the doctoral student:

What is the reason when formulating the research hypotheses to present not only the research assumptions but also their respective statistical, null hypotheses?

The experimental hypothesis is an initially formulated assumption that statistical methods of data analysis can confirm or reject by using a null or the so-called working hypothesis (NO). In this sense, we make research or experimental hypothesis. The null hypothesis is only a statistical method that verifies whether the assumption is correct or not.

My second question is related to the results of the intensive therapy program based on the prolonged-speech model:

Does Rositsa Stoilova consider that the indisputable effectiveness of the intensive program, which is based on the prolonged-speech pattern, correlates with the good practices for stuttering therapy in the spirit of the traditional Bulgarian logopedic work?

8. Own contribution to the collection and analysis of the empirical data

All research and other applied methods were conducted personally by the doctoral student under the guidance of her supervisor. Here is the time to congratulate doctoral student Rositsa Stoilova and Prof. Dr Dobrinka Georgieva for the excellent work in the empirical part of the dissertation.

Contribution description

I fully accept the contribution points formulated by the doctoral student, which in the dissertation are separated in the section: Dissertation Originality

I would like to focus on the following:

- The originality of the study by adapting and applying the evidence-based practice in working with adults who stutter and improving the parameters of the speech fluency.
- Achieving high effectiveness from the intensive therapy 3 years after its implementation.
- Creation of a program adapted for Bulgarian conditions, intended for graduate students from the specialty "Logopedics" who will conduct clinical practice independently during their training.
- Publication of the obtained results from the intensive therapy adapted for people who stutter with native Bulgarian language.

Once again, I would like to point out that the dissertation of Rositsa Stoilova differs with the relevance of the topic, the innovativeness of the research procedures and the applied value of the obtained results.

Conclusion

The dissertation annotation reproduces exactly the content of the dissertation with its contributions. The doctoral student has all the required publications and participations in scientific forums. For me, the work undoubtedly satisfies the high requirements of the Act for the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria, the Regulations for the Implementation of the Act and the Internal rules for the conditions and procedures for acquiring and holding academic degrees and positions of South-West University "Neofit Rilski" (SWU).

That is why I suggest to the honourable colleagues of the scientific jury to award the education and scientific degree "PhD" in professional field 7.4. Public Health (Logopedics) to Rositsa Antonieva Stoilova for her dissertation on "RESEARCH-BASED MEASURING OF THE STUTTERING TREATMENT OUTCOMES".

12.04.2020

Reviewer:

Assoc. Prof. Ekaterina Todorova, PhD